

กรุงเทพ

ธุรกิจ

ปีที่ 13 ฉบับที่ 4046 วันพฤหัสบดีที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2542

หน้า 2

จุดประกาย *ปริทัศน์*

สถานการณ์พืช จีเอ็มโอ
ทางเลือกหรือทำลาย

ในขณะที่สถานการณ์พืชตัดต่อยีน กำลังกลายเป็นประเด็นวิพากษ์วิจารณ์กันถึงความเหมาะสมว่า ควรอนุญาตให้ปลูกหรือผลิตในเชิงการค้าหรือไม่ และหากให้ปลูกพืชที่ได้จากการเปลี่ยนแปลงพันธุกรรมจริง จะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือสิ่งมีชีวิตในระยะยาวหรือไม่นั้น เพื่อความเข้าใจกันเกี่ยวกับเรื่องข้างต้น จุดประกาย มีรายงานสถานการณ์ และความเป็นมาของ Genetically Modified Organisms (GMOs) ในประเทศไทย

GMOs หรือ Genetically Modified Organisms คือ การใช้เทคโนโลยีชีวภาพเพื่อเปลี่ยนแปลงพันธุกรรมโดยใช้เทคนิคการตัดต่อยีนเป็นหลัก ซึ่งในต่างประเทศมีการนำมาใช้เทคนิคดังกล่าวมาหลายสิบปีแล้ว โดยหวังว่าจะทำให้สามารถเพิ่มผลผลิต และมีคุณสมบัติเพิ่มเติมจากธรรมชาติ เช่น ความทนทานต่อโรคพืชที่เกิดจากไวรัส หรือเพิ่มความสามารถของพืชบางชนิดให้สร้างสารพิษ เพื่อป้องกันแมลงศัตรูพืช ในสินค้าเกษตรอย่างพืช สัตว์ ได้

แต่ก็ยังมีปัญหาด้านความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาในอนาคต โดยเฉพาะผลต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม อันเกิดจากแหล่งยีน กล่าวคือ ถ้าเป็นยีนจากพืชด้วยกัน ความนั้นก็อาจมีน้อย หรือไม่ก็ไม่มีความเสี่ยงเลย แต่ถ้ายีนมาจากจุลินทรีย์ที่อาจก่อให้เกิดโรคได้ก็น่า

ใหม่ ๆ ที่เข้าไปอยู่ในพันธุีนๆ ทำให้หลายคนเกิดความกังวล และมีคำถามตามมาว่า

เสถียรภาพของยีน จะอยู่คงทน

ในพันธุพืชนั้นแน่นอนเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับยีนที่มาจากจุลินทรีย์ที่ไม่ก่อให้เกิดโรค จะมีโอกาสกลายพันธุ์เป็นยีนที่ก่อให้เกิดโรคได้หรือไม่ และยีนเหล่านี้มีโอกาสหลุดออกไปสู่พืชพันธุ์อื่น หรือจุลินทรีย์ได้หรือไม่ ในระยะยาวผลผลิตของมันจะมีพิษต่อสุขภาพคนหรือสัตว์หรือไม่ รวมทั้งปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากราคาการผลิต ทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เอง หลายๆ ประเทศ ซึ่งรวมทั้งประเทศไทยด้วย จึงพยายามหามาตรการควบคุมดูแล เพื่อให้เกิดความเสี่ยงดังกล่าวให้น้อยที่สุด โดยในระดับนานาชาติมีการจัดทำพิธีสารว่าด้วย ความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosafety protocol) ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity : CBD) โดยสาระสำคัญหนึ่งในการจัดทำพิธีสารดังกล่าว ก็คือ การเสนอให้ใช้หลักการตกลงที่ได้มีการเห็นชอบกันล่วงหน้า โดยผู้ส่งออกสินค้าประเภท GMOs จะต้องให้รายละเอียดต่อประเทศนำเข้า

ยิ่งเฉพาะข้อมูลด้านความปลอดภัยทางชีวภาพรวมทั้งการจัดทำประเมินความเสี่ยงเพื่อขออนุญาตนำ

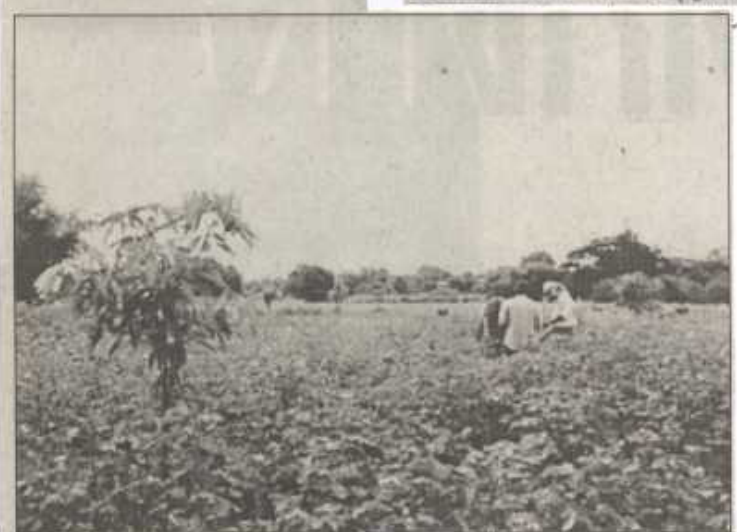
ปัญหาสินค้า GMOs แล้วก็ตาม หากในขณะนี้ก็ยังไม่อาจนำไปสู่ข้อสรุปเพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานระหว่างประเทศที่จะใช้เป็นบรรทัดฐานไปสู่ข้อกำหนด และการปฏิบัติ สำหรับสินค้านำเข้า และส่งออกได้ ท่ามกลางสถานการณ์เช่นนี้ ประเด็นความปลอดภัยของสินค้า GMOs ก็เริ่มถูกนำมาใช้เป็นมาตรการในการกีดกันทางการค้า ที่ไม่ใช่ภาษีซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศอย่างมาก

ในส่วนของประเทศไทยขณะนี้ ได้มีการใช้เทคนิคทางพันธุวิศวกรรมโดยการถ่ายยีนให้กับพืชเพื่อประโยชน์ทางการเกษตร และอุตสาหกรรมการเกษตร สำหรับการทดสอบทางภาคสนาม ได้มีการทดสอบหลายชนิด เช่น พริก มะเขือเทศ มะละกอ ฝ้าย และข้าวหอมมะลิ รวมทั้งพืชอื่นๆ อีก 16 รายการ โดยไม่มีการผลิตในเชิงการค้า และรัฐบาลก็ยังจำกัดขอบเขตของการแพร่กระจาย ไม่อนุญาตให้มีการนำไปขยายพันธุ์แต่อย่างใด

ส่วนปัญหาเรื่องการนำเข้าสินค้า GMO แม้ไทยจะยังไม่อนุญาตให้มีการนำเข้าผลิต และจำหน่าย แต่ก็มีการนำเข้าชนิดที่มีการนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งมีโอกาสที่จะเป็นผลิตภัณฑ์ GMOs ได้ ส่วนใหญ่เป็นสินค้านำเข้าเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบอย่างปุ๋ย เมล็ดพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ หรือวัตถุดิบที่นำเข้าเพื่อเป็นอาหารสัตว์ เช่น กากถั่วเหลือง ข้าวโพด ปลายัน สารเร่งการเจริญเติบโตต่างๆ

รวมทั้งสินค้าเพื่อการบริโภคโดยตรง ประเภท ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเป็นสินค้าที่มีความจำเป็นต้องนำเข้ามา เพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิต จึงต้องมีการนำเข้าอย่างต่อเนื่องเป็นมูลค่าสูงในแต่ละปี แม้แต่การนำเข้าวัตถุดิบจากประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ส่งออกสินค้า GMOs รายใหญ่ที่สุดของโลก โดยเฉพาะข้าวโพด และถั่วเหลือง ดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากที่จะหลีกเลี่ยงไม่ให้ GMOs ปะปนเข้ามาสู่ตลาดไทย ขณะที่ผู้ผลิตและผู้บริโภคเอง ก็ไม่ทราบว่าเป็น จีเอ็มโอหรือไม่ เนื่องจากไทยเองก็ไม่ได้กำหนดให้มีการแจ้งข้อมูลดังกล่าวด้วย

อย่างไรก็ดี ในส่วนของการกำหนดทกที่ในเรื่องสินค้า GMOs นั้น แม้หลายฝ่ายจะเห็นตรงกันว่า มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะทำให้เกิดความชัดเจน ในเรื่องการตรวจสอบ และหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ เพื่อ

วิกฤตกังวลไม่น้อย

ด้วยว่า ส่วนประกอบของยีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งยีนที่ควบคุมลักษณะจะต้องมียีนช่วยแสดง (Prototor) และยีนช่วยในการคัดเลือก (Selectable) อาจเป็นยีนต้านทานสารปฏิชีวนะ หรือยีนต้านทานสารกำจัดวัชพืช และยีนแปลกลดอม

เข้า ซึ่งประเทศผู้นำเข้าจะต้องมีมาตรการในการตรวจสอบด้วย ในขณะที่ยีนที่สหภาพยุโรปได้ประกาศใช้มาตรการปิดตลาดสินค้าอาหารที่ประกอบด้วยวัตถุดิบที่ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ และขยายการครอบคลุมไปยังสินค้าอื่นๆ อีก แม้ว่าในเวทีการค้าระหว่างประเทศ อย่าง CODEX และ WTO จะเริ่มมีการเจรจาเกี่ยวกับ

ออกใบรับรอง GMOs-free เนื่องจากประเทศผู้ค้าบางประเทศมีข้อกำหนดจะให้รับรองว่า วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตอาหารไม่ได้นำมาจากพืชตัดต่อยีน แต่เนื่องจากไทยยังไม่สามารถกำหนดขึ้นต้นตอนในการตรวจสอบได้กับผู้ส่งออก

กรมวิชาการเกษตร จึงเป็นหน่วยงานเดียวในเวลานี้ ที่ออกหนังสือยืนยันว่า ปัจจุบันไทยยังไม่มีการอนุญาตนำเข้าหรือปลูกพืชที่ได้รับจากการตัดต่อพันธุกรรม เพื่อเป็นการค้า เพื่อให้ผู้ส่งออกสามารถส่งออกสินค้าได้ ขณะที่ในต่างประเทศฝ่ายการเมือง อย่าง คณะกรรมาธิการยุโรป ได้กำหนดให้มีการติดฉลากเนื้อสัตว์ประเภท แพะ แกะ สุกร ไก่ และวัว ที่มาจากฟาร์ม Organic ใช้ชื่อว่า "European Logo" โดยเนื้อสัตว์ที่จะใช้ติดฉลากนั้น อาจห้ามใช้พืชที่เป็น GMOs และ GMOs derivatives ในการเลี้ยงรวมทั้งข้อบังคับอื่นๆ

และจากผลการประชุมของคณะรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อม สหภาพยุโรป ระหว่างวันที่ 24-25 มิถุนายน 2542 ผ่านมา มีมติให้กำหนดกฎระเบียบเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตสินค้า GMOs ให้เข้มงวดมากขึ้น ทำให้อาจจะเกิดผลกระทบต่อ การส่งออกเนื้อสัตว์ของไทยในอนาคต เนื่องจากเชื่อกันว่า ผู้ประกอบการไทยใช้อาหาร เช่น ข้าวโพด และกากถั่วเหลืองที่อาจเป็น GMOs ในการเลี้ยงสัตว์

